

PROJEKSİYON

ENFLASYON:

Nisan enflasyonu aylık bazda yüzde 1,69 ile beklentilerin altında gerçekleşti. Yıllık enflasyon yüzde 19,71'den yüzde 19,50'ye gerilerken, çekirdek enflasyon yüzde 16,30'a indi. Bu arada gıda fiyatları yüzde 31,86 ile endeks tarihinin en hızlı yıllık artışını gösterdi.

Çekirdek enflasyon da yıllık bazda yüzde 17,53'ten yüzde 16,30'a geriledi.

Söz konusu ayda; giyim ve ayakkabıda yüzde 5,36, ev eşyasında yüzde 2,65, çeşitli mal ve hizmetlerde yüzde 1,94 ve gıda ve alkolsüz içeceklerde yüzde 1,40 artış gerçekleşti.

Aylık düşüş gösteren tek grup ise yüzde 0,30 ile haberleşme oldu.

Gıda fiyatlarında rekor

Yıllık bazda bakıldığında ise en fazla artış yüzde 31,86 ile gıda ve alkolsüz içecekler grubunda gerçekleşti. Ev eşyası

yüzde 27,64, çeşitli mal ve hizmetler yüzde 27,47, sağlık yüzde 19,75 ve lokanta ve oteller yüzde 19,58 artış ile gıdayı izledi.

Nisan ayında, endekste kapsanan 418 maddeden; 42'sinin fiyatlarında değişim olmazken, 294'ü arttı, 82'si ise geriledi.

Öte yandan söz konusu dönemde yurt içi üretici fiyat endeksi (ÜFE), aylık yüzde 2,98 ve yıllık yüzde 30,12 artış gösterdi.

ÜFE'de önceki aya göre en fazla artış; yüzde 17,12 ile ham petrol ve doğal gaz, yüzde 8,83 ile tütün ürünleri, yüzde 7,40 ile kok ve rafine petrol ürünlerinde gerçekleşti.

Buna karşılık içecekler yüzde 0,86, ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç) yüzde 0,29 azaldı.

Zam şampiyonu limon

Bu arada tüketici fiyatları bazında Nisan ayında en yüksek fiyat artışı, yüzde 31,90 ile limonda görüldü. Fiyatı en fazla düşen

ürünlerin başında ise yüzde 48,20 ile patlıcan geldi

Tüketici fiyatları bazında Nisan'da bir önceki aya göre en yüksek fiyat artışı yüzde 31,90 ile limonda oldu.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, fiyat artışında limonu, yüzde 31,55 ile kuru soğan, yüzde 26,69 ile havuç izledi.

Nisan'da fiyatı en çok artan diğer ürünler arasında yüzde 23,74 ile kadın ceket, yüzde 23,17 ile patates, yüzde 22,27 ile erkek gömleği, yüzde 21,10 ile domates, yüzde 19,70 ile kadın gömleği, yüzde 19,64 ile etek ve yüzde 17,01 ile erkek ceket yer aldı.

Geçen ay en fazla fiyat düşüşü ise yüzde 48,20 ile patlıcanda gerçekleşti. Bunu yüzde 31,51 ile taze fasulye, yüzde 27,34 ile çarliston biber, yüzde 25,85 ile salatalık, yüzde 25,28 ile sivri biber, yüzde 20,57 ile kabak ve yüzde 10,39 ile marul izledi.

Cari işlemler açığı 589 milyon dolar

Türkiye'nin cari açığı, dış ticaretteki dengelenme, turizm gelirlerindeki artış ve ekonomik aktivitedeki yavaşlamaya bağlı olarak iyileşmeyi sürdürüyor. Mart 2019'da cari işlemler hesabı, bir önceki yılın aynı ayına göre 4 milyar 145 milyon dolar azalarak 589 milyon dolar oldu. Mart ayı itibarıyla son 1 yıllık cari açık da 12 milyar 829 milyona geriledi. Merkez Bankası'nın açıklamasında "Mart ayındaki açığın düşüşünde, dış ticaret açığının bir önceki yılın aynı ayına göre 3 milyar 725 milyon ABD Doları azalarak 916 milyon ABD Doları'na gerilemesi en büyük etken olmuştur" denildi.

Yabancı doğrudan yatırımlara ilişkin net girişler gayrimenkul dahil bir önceki yılın aynı ayına göre 120 milyon dolar azaldı ve 965 milyon dolar oldu. Mart 2019'da Türkiye'ye 1 milyar 138 milyon

dolar doğrudan yatırım gelirken, Türkiye'den dışarıya 173 milyon dolar yatırım yapıldı.

Altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı fazlaya döndü ve 2018'de 573 milyon dolar olan altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı, 2019 Mart ayında 3 milyar 477 milyon dolar fazlaya döndü.

Hizmetler dengesi içinde bir önceki yıla göre 55 milyon dolar artan seyahat gelirleri 1 milyar 43 milyon dolara ulaştı. Hizmetler dengesi net girişi de bir önceki yılın aynı ayına göre 113 milyon dolar yükselerek 1 milyar 298 milyon dolara çıktı.

Aylık bazda portföy yatırımlarında 1 milyar 353 milyon TL net giriş oldu. Bankalar 1 milyar 702, diğer sektörler ise 1 milyar 202 milyon dolar net borçlanma yaptı. Kamu ise 500 milyon dolar net ödeme gerçekleştirdi.

Yurt dışı yerleşikler net 554 milyon dolar hisse senedi ve 863 milyon dolar devlet iç

borçlanma senedi satışı yaptılar.

Yurt içi bankaların yurt dışında tuttuğu efektif ve mevduat varlıkları 4 milyar 722 milyon dolar arttı. Yurt dışı bankaların yurt içinde tuttuğu mevduat ise 303 milyon dolar yükseldi. Merkez Bankası açıklamasında BIS verilerine göre banka dışındaki Türkiye'de yerleşiklerin yurt dışındaki mevduatlarının 2018 son çeyreğinde net 3 milyar 75 milyon dolar çıkış yönü olduğu belirtildi.

Yurt dışından sağlanan kredilerde, bankalar 709 milyon dolar net ödeme (ödediği toplam borç, aldığı krediden daha yüksek) gerçekleştirdi. Kamu ise 91 milyon dolar net ödeme yaptı. Bu ikisi dışındaki diğer sektörler ise 798 milyon dolar net kullanım yaptı. Mart ayında resmi rezervlerde 5 milyar 728 milyon dolar azalış oldu.

İHRACAT-İTHALAT:

Ticaret Bakanlığı ve TİM verilerine göre Nisan ayı ihracatı, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 5,38 artarak 15 milyar 273 milyon dolar oldu. İthalat ise yine aynı dönemde yüzde 14,6 oranında azalarak 18 milyar 104 milyon dolara geriledi. Bu nedenle dış ticaret açığı yine aynı dönemde yüzde 57,82 oranında azalarak 2 milyar 831 milyon dolar seviyesine düştü. İthalatın ihracatı karşılama oranı da yüzde 84,4 düzeyinde gerçekleşti.

Nisan ayı sonu itibarıyla 12 aylık dönemde ise ihracat 5,78 artışla 179 milyar 44 milyon dolara ulaştı. 12 aylık dönemler itibarıyla aylık bazda yapılan hesaplamalarda ihracattaki artışın sürdüğü gözlemlendi.

Otomotiv ve elektronik düştü

İthalatta, ekonomik aktivitenin bir göstergesi olarak değerlendirilen yatırım ve hammadde ithalatındaki gerilemenin devam ettiği gözlemlendi. Nisan ayında yatırım malları ithalatı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 27,27, en büyük ithalat kalemi olan hammadde ithalatı yüzde 9,64 oranında geriledi. Ocak- Nisan döneminde de sırasıyla gerileme yüzde 27,94 ve yüzde 16,25 düzeyinde gerçekleşti.

En fazla ihracat Nisan ayında 2.2 milyar dolar ile otomotiv, 1,5 milyar dolar ile makine-teçhizat ve 906 milyon dolar ile demir-çelik, 792 milyon dolar ile elektronik ve 755 milyon dolar ile hazır giyimde oldu. Nisan ayında ihracat otomotiv ve elektronik bir önceki yılın aynı ayına göre düştü.

En fazla ihracat yapılan ülke 1 milyar 347 milyon dolarla Almanya olurken, bu ülkeyi İngiltere (857 milyon dolar) ve Irak (856 milyon dolar) izledi. En fazla ithalat yapılan ülkeler ise Rusya (1 milyar 892 milyon dolar) olurken, bu ülkeyi sırasıyla Almanya (1 milyar 561 milyon dolar) ve Çin (1 milyar 496 milyon dolar) takip etti.

Hammadde ithalatı azaldı

Diğer yandan Türkiye'de 2018 yılının ikinci yarısında başlayan hammadde ve yatırım malları ithalatındaki gerileme hızlanarak bu yılın ilk çeyreğinde de sürdü. TÜİK verilerinden yapılan derlemeye göre, 2019 ilk çeyreği sonunda, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre hammadde ithalatında yüzde

2017-2019 Çeyrekler İtibarıyla Hammadde-Yatırım Malları İthalatı (Milyar \$)

	2017		2018		2019	
	Yatırım Malları	Hammadde	Yatırım Malları	Hammadde	Yatırım Malları	Hammadde
Toplam İthalat	33.1	171.5	29.3	170.1		
1.Ç	6.9	37.7	8.0	47.1	6.1	38.5
2.Ç	7.8	42.6	7.9	46.1		
3.Ç	8.6	44.7	6.6	40.0		
4.Ç	9.9	46.5	6.8	37.2		

(Yuvartlama Yapılmıştır)

18,2 oranında, yatırım malları ithalatında ise yüzde 24,17 oranında düşüş oldu. Türkiye'nin toplam ithalatının büyük kısmını hammadde ithalatı oluşturuyor. Tutar bazında azalışa bakıldığında, 2019 ilk çeyrekte bir önceki yılın aynı çeyreğine göre 8 milyar 568 milyon dolar daha az hammadde alımı yapıldı.

Aylık bazda son verilerde de hammadde ve yatırım malları ithalatındaki yavaşlamanın devam ettiği gözlemlendi. Ticaret Bakanlığı verilerine göre, ilk çeyreği takip eden 2019 Nisan ayında da yatırım malları ithalatı yüzde 27,94, hammadde ithalatı ise yüzde 16,25 oranında geriledi.

İhracat birim değer endeksi

Bu arada Merkez Bankası bünyesinde yapılan ve Ekonomi Notları başlığında yayımlanan bir çalışmada, Türkiye'nin üretimde ithal girdi yoğunluğunun arttığına işaret edildi. Üretimde girdi-çıkıtı tablolarına yönelik son veri 2012'de üretildi. Bu verilere dayalı olarak 2002-2012 arasındaki döneme yönelik yapılan çalışmada, Türkiye'de 2002'de yüzde 16,1 olan üretimde ithal girdi yoğunluğunun, 2012'de yüzde 19,3'e yükseldiği belirlendi. İhracata konu mallarda ithal girdi kullanımı ise 2012'de yüzde 30,2 seviyesinde tespit edildi.

Diğer yandan, 2018 üçüncü çeyreğinden itibaren hammadde ve yatırım mali ithalatı dönemselsel olarak gerilemeye başlamıştı. Bu yılın ikinci yarısından itibaren baz etkisiyle düşüş hızının yavaşlaması bekleniyor. Buna karşılık, çeyrek bazında bakıldığında, 2019'daki ithalat tutarlarının, 2017 ile neredeyse aynı ya da çok küçük bir seviyede üzerinde olması dikkat çekiyor.

Öte yandan TÜİK'in Mart ayı dış ticaret endeksi verilerine göre, ihracat birim değer

endeksi Mart ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 6,3 oranında azaldı. İhracat miktar endeksi ise Mart ayında yüzde 6,2 oranında arttı.

Bu, Türkiye'den ihraç edilen malların Kg veya ton başına birim değerlerinin azalması anlamına geliyor.

İhracat birim değer endeksi Mart ayında gıda, içecek ve tütünde yüzde 3,7, ham maddelerde (yakıt hariç) yüzde 5,5, yakıtlarda yüzde 0,5 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) yüzde 6,7 azaldı. TÜİK verilerine göre ilk çeyrekteki ihracat birim değeri de, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6 oranında azaldı.

İhracat birim miktar endeksinde ise 2019 Mart ayında bir önceki yılın aynı ayına göre gıda, içecek ve tütünde yüzde 3,9, yakıtlarda yüzde 83,1 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) yüzde 6,4 artarken, ham maddelerde (yakıt hariç) yüzde 5,5 azaldı. İhracat miktar endeksi 2019 yılı birinci çeyrekte bir önceki yılın birinci çeyreğine göre yüzde 9,2 arttı.

İthalat birim değer endeksi ise Mart ayında, bir önceki yılına aynı ayına göre yüzde 1,7 oranında geriledi. İthalat birim değer endeksi, gıda, içecek ve tütünde yüzde 1,8, ham maddelerde (yakıt hariç) yüzde 8,1 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) yüzde 4 azalırken, yakıtlarda yüzde 7,8 arttı.

İthalat birim değer endeksi 2019 yılı birinci çeyrekte bir önceki yılın birinci çeyreğine göre yüzde 2,3 azaldı.

TÜİK verilerine göre ithalat miktar endeksi Mart ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 16,3 azaldı. İthalat miktar endeksinin düşüşünün, ithalat fiyat endeksinin bariz şekilde ayrışması, ithalattaki birim fiyat artışına işaret ediyor.

GÖSTERGELER

2017-2019 Çeyrekler İtibarıyla Hammadde-Yatırım Malları İthalatı (Milyar USD) (Yuvarlama Yapılmıştır)						
	2017		2018		2019	
	Yatırım Malları	Hammadde	Yatırım Malları	Hammadde	Yatırım Malları	Hammadde
Toplam İthalat	33.1	171.5	29.3	170.1		
1.Ç	6.9	37.7	8.0	47.1	6.1	38.5
2.Ç	7.8	42.6	7.9	46.1		
3.Ç	8.6	44.7	6.6	40.0		
4.Ç	9.9	46.5	6.8	37.2		

2017-2019 Çeyrekler İtibarıyla Hammadde-Yatırım Malları İthalatı Tutar Bazında Fark (Milyar USD) (Yuvarlama Yapılmıştır)				
	2018-2017		2019-2018	
	Yatırım Malları	Hammadde	Yatırım Malları	Hammadde
Toplam İthalat	-3.8	-1.4		
1.Ç	1.1	9.4	-1.9	-8.6
2.Ç	157.1	3.5		
3.Ç	-2.0	-5.0		
4.Ç	-3.0	-9.3		

2017-2019 Çeyrekler İtibarıyla Hammadde-Yatırım Malları İthalatı - Değişim (%)				
	2018-2017		2019-2018	
	Yatırım Malları	Hammadde	Yatırım Malları	Hammadde
Toplam İthalat	-11,51	-0,82		
1.Ç	15,68	24,93	-24,17	-18,20
2.Ç	2,03	8,27		
3.Ç	-23,35	-11,21		
4.Ç	-30,79	-20,03		

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri (Ocak-Nisan 2019)					
	2018 Ocak-Nisan	2019 Bütçe	2019 Ocak-Nisan Gerçekleşme	Bütçeye Göre Gerçekleşme Oranı	Ocak-Nisan Değişim
Bütçe Giderleri	255.220	960.976	330.430	34,4	29,5
Faiz Hariç Giderler	229.836	843.659	291.983	34,6	27
Faiz Giderleri	25.385	117.317	38.447	32,8	51,5
Bütçe Gelirleri	232.046	880.359	275.952	31,3	18,9
Vergi Gelirleri	190.852	756.495	203.033	26,8	6,4
Bütçe Dengesi	-23.174	-80.616	-54.477	67,6	-135,1
Faiz Dışı Denge	2.211	36.701	-16.031	-43,7	-825,1

Yıllar İtibarıyla Dış Ticaretin Gelişimi (Bin/Dolar)			
	İhracat	İthalat	Açık
2011	134 906 869	240 841 676	-105 934 807
2012	152 461 737	236 545 141	-84 083 404
2013	151 802 637	251 661 250	-99 858 613
2014	157 610 158	242 177 117	-84 566 959
2015	143 934 972	207 203 370	-63 268 398
2016	142.606.247	198.601.934	-55.995.686
2017	157.055.371	233.791.662	-76.736.291
2018	168.023.391	223.039.038	-55.015.647

Mart 2019'da Mart 2018'e Göre Sabit Fiyatlarla Perakende Ticaret Ciro Değişimi	
Perakende Ticaret	-3,8
1- Gıda	-0,6
2- Gıda dışı	-5,4
Bilgisayar-kitap-iletişim	-10,9
Elektrikli eşya ve mobilya	-13,5
Tekstil-giyim-ayakkabı	6,3
Tıbbi ürünler ve kozmetik	-0,1
Posta veya internet alışverişi	23,7
3- Otomotiv yakıtı	-4,1

Türkiye'ye Yapılan, Türkiye'den Yurt Dışına Yapılan Yatırımlar ve Gelen/Giden Yatırım Oranı			
	Türkiye'den Yurt Dışına Yapılan Yatırım (Milyon/Dolar)	Yurt Dışından Türkiye'ye Yapılan Yatırım	Giden Yatırım Gelen Yatırım Oranı (%)
2002	251	571	43,96
2003	486	696	69,83
2004	815	1.190	68,49
2005	1.065	8.535	12,48
2006	1.677	17.639	9,51
2007	2.275	19.137	11,89
2008	2.604	14.748	17,66
2009	2.040	6.266	32,56
2010	1.823	6.256	29,14
2011	2.542	16.136	15,75
2012	4.335	10.761	40,28
2013	3.235	10.523	30,74
2014	5.234	8.632	60,63
2015	5.242	12.093	43,35
2016	3.114	7.525	41,38
2017	3.177	7.401	42,93
2018	3.997	6.534	61,17

(1) Çalışmayan ve eğitimde (örgün ve yaygın) olmayan gençlerin, toplam genç nüfus içindeki oranıdır.

Mevsim Etkisinden Arındırılmamış Temel İşgücü Göstergeleri (Şubat 2018 - Şubat 2019)						
	Toplam		Erkek		Kadın	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
15 ve Daha Yukarı Yaşta Kiler (Bin)						
(BIN)						
Nüfus	60.415	61.101	29.914	30.193	30.500	30.908
İşgücü	31.520	32.084	21.377	21.571	10.142	10.513
İstihdam	28.166	27.355	19.379	18.614	8.787	8.740
Tarım	4.983	4.687	2.864	2.715	2.120	1.972
Tarım dışı	23.182	22.668	16.515	15.899	6.667	6.769
İşsiz	3.354	4.730	1.998	2.957	1.356	1.773
İşgücüne dahil olmayanlar	28.895	29.017	8.537	8.622	20.358	20.395
(%)						
İşgücüne katılma oranı	52,2	52,5	71,5	71,4	33,3	34,0
İstihdam oranı	46,6	44,8	64,8	61,7	28,8	28,3
İşsizlik oranı	10,6	14,7	9,3	13,7	13,4	16,9
Tarım dışı işsizlik oranı	12,5	16,9	10,6	15,3	16,8	20,5
15-64 Yaş Grubu						
İşgücüne katılım oranı	57,3	58,0	77,1	77,5	37,3	38,3
İstihdam oranı	51,1	49,3	69,8	66,6	32,2	31,8
İşsizlik oranı	10,9	15,0	9,5	14,0	13,6	17,1
Tarım dışı işsizlik oranı	12,5	16,9	10,6	15,3	16,9	20,5
Genç Nüfus (15-24 yaş)						
İşsizlik oranı	19,0	26,1	16,5	24,2	23,6	29,3
Ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı ⁽¹⁾	22,8	24,8	14,0	17,6	31,9	32,2

Ana Harcama Gruplarına Göre Tüketici Fiyat Endeksi ve Değişim Oranları (Nisan 2019) [2003=100]					
Ana Harcama Grupları	Harcama Grubu Ağırlıkları	Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranı (%)	Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Değişim (%)	Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Değişim (%)	On İki Aylık Ortalamalara Göre Değişim (%)
Türkiye	100,00	1,69	4,00	19,50	19,39
Gıda ve alkolsüz içecekler	23,29	1,40	11,54	31,86	25,05
Alkollü içecekler ve tütün	4,23	6,77	7,56	9,66	2,64
Giyim ve ayakkabı	7,24	5,36	-7,26	5,91	13,03
Konut	15,16	0,37	-2,47	15,31	17,84
Ev eşyası	8,33	2,65	3,69	27,64	27,66
Sağlık	2,58	0,49	10,35	19,75	15,43
ulaştırma	16,78	1,19	2,88	12,55	21,32
Haberleşme	3,69	-0,30	-0,18	10,20	8,15
Eğlence ve kültür	3,29	1,04	4,10	19,33	17,24
Eğitim	2,40	1,26	4,49	12,82	10,78
Lokanta ve oteller	7,86	1,13	3,80	19,58	17,77
Çeşitli mal ve hizmetler	5,15	1,94	5,83	27,47	25,52

İllerde Kişi Başı GSYH (2017)

	TL		USD		
	TL	USD	TL	USD	
Türkiye	38.680	10.602	Zonguldak	27.662	7.582
İstanbul	65.041	17.827	Kırşehir	27.476	7.531
Kocaeli	64.659	17.723	Samsun	27.272	7.475
Ankara	52.000	14.253	Çankırı	27.127	7.435
Tekirdağ	47.479	13.014	Sivas	26.861	7.362
İzmir	45.034	12.344	Aksaray	26.622	7.297
Bursa	43.707	11.980	Nevşehir	25.930	7.107
Bilecik	43.230	11.849	Hatay	25.846	7.084
Yalova	42.117	11.544	Afyonkarahisar	25.725	7.051
Eskişehir	40.639	11.139	Niğde	25.006	6.854
Bolu	40.202	11.019	Çorum	24.897	6.824
Kırklareli	38.619	10.585	Elazığ	24.348	6.674
Antalya	38.408	10.528	Bartın	24.188	6.630
Çanakkale	38.292	10.496	Osmaniye	23.760	6.513
Muğla	37.461	10.268	Sinop	23.629	6.477
Sakarya	36.314	9.954	Ardahan	23.292	6.384
Denizli	35.745	9.797	Erzurum	23.122	6.338
Manisa	35.367	9.694	Kahramanmaraş	22.968	6.295
Karaman	35.344	9.688	Yozgat	22.886	6.273
Düzce	33.857	9.280	Malatya	22.546	6.180
Tunceli	33.846	9.277	Iğdır	22.248	6.098
Kayseri	33.027	9.053	Giresun	22.238	6.095
Artvin	32.486	8.904	Kilis	22.064	6.048
Rize	32.149	8.812	Ordu	21.867	5.994
Balıkesir	32.127	8.806	Bayburt	21.247	5.824
Erzincan	31.990	8.768	Gümüşhane	20.923	5.735
Kırıkkale	31.879	8.738	Kars	20.276	5.558
Burdur	31.694	8.687	Tokat	20.171	5.529
Edirne	31.551	8.648	Mardin	19.758	5.416
Uşak	31.487	8.630	Bingöl	19.205	5.264
İçel	31.151	8.538	Şırnak	18.878	5.174
Trabzon	30.789	8.439	Adıyaman	18.706	5.127
Karabük	30.658	8.403	Diyarbakır	18.251	5.003
Konya	30.461	8.349	Hakkari	17.805	4.880
İsparta	29.797	8.167	Batman	16.943	4.644
Kütahya	28.471	7.804	Siirt	16.607	4.552
Adana	28.221	7.735	Muş	16.131	4.422
Kastamonu	28.188	7.726	Bitlis	15.536	4.258
Aydın	28.072	7.694	Şanlıurfa	14.185	3.888
Gaziantep	27.933	7.656	Van	14.080	3.859
Amasya	27.810	7.623	Ağrı	12.729	3.489